

Ioannis Sartorii Amstelredami Grammatica pueris utilisima.

<https://hdl.handle.net/1874/422377>

8

IOANNIS

SARTORII AMSTELREDAMI
GRAMMATICA PVERIS
multo utilissima.

EPIGRAMMA STUDIOSAE IUVENTAE.

Est preciosa magis rebus sapientia cunctis,

Et doctis tantum gloria uera datur.

Vt tibi donetur prudentia, nocte dieq;

Desidiam uites, grammata discæ, cole.

Quicquid grammaticâ reliqui peperere cælebres,

Hoc solus paucis continet iste liber.

Perlege congestos magnos uariosq; labores

Sartorij docti, perlege dicta uiri.

Quicquid scriptores attentauerunt uetusti,

Hoc suus egregia protulit arte liber.

Huc ades, huc propera, huc uolita, sicut hæc tibi primū

Præ gustanda breui hic, sære q; multa queas.

Grammaticæ quicumq; uias inquirere gaudet,

Hoc opus exiguo uendiat ære sibi.

ANTVERPIAE, APVD MICHAELEM
HILLENIVM. Anno 1533.

LAVS DOCTRINAE.

Est ornamentum rebus doctrina secundis,
Rebus in aduersis doctrina est portus & aura.
Dulcis doctrinae fructus, radricula amara est,
Ut ualeat, quis non succos potabit amaros?
Disatur ars ideo, quò quisq; exercet illam
Auxilio uitae, seu laudi, letitiae ue.
Philosophus similem uiuo canite esse peritum,
Defuncto similis quicumq; indoctus habetur.
Quippe ego doctrina malim cunctos superare
Dixit Aristoteli Macedo, q̄ rebus opimis.
Culto agro nihil esse potest ornatus, atq;
Huberius, tibi cura tui non desit agelli.

IN LAUDEM BONI PRAECEPTORIS.

Qui natos generant laudandi quiq; parentes,
Qui tamen erudiunt etiam magis usq; probandi.
Si tibi sit natus, doctori trade perito.
Perdoctet indoctus quae dedocantur oportet.
Discere fili artem nullam potes absq; magistro,
Ad praepceptorem festino currito gressu.
Doctorem ueluti sanctum uenerare parentem,
Laudando semper, probris offendito nunquam.
Cum sapiente me ans, sapiens euadet, amicus.
Stultorum similis fiet, sapientibus hære,

IOANNES

SARTORIVS GVILIELMO

suo Gnaptheo Gymnasiarche
Hagensi.

Deo mihi placet Horatianum illud,
mi Gnaphee: Quicquid præcipies,
esto brevis, ut hactenus nulla mihi uidear
uidisse grammaticæ, quin ad
hanc trutinam expensa dependant,
potius quam propendant. Sed præter alia quæ tot sunt
quot literatores, postremum prodijt Melanchthon, eruditus
certe omnibus laudatissimus. Quem unum mihi
Gnaphee meis non fuisse grauatius, prælegere, nisi præter
quod Melanchthonis nomen nobis aliquid attrahit, in
eo me scrupuli aliquot male haberent. Neque hoc dixerim
quod me non præ eorum infantissimum tum indoctissimum
iudicem, sed ut philautis nobis omnibus suum
atque pulchrum uideatur, ita et ego plus fructus meis
(quibus solis desudatur labor) ex tenui hac segete uideor
collecturus, quam ex copiosissimis plerumque commentarijs.
Quod si quid hic uidebis maculatum parumque
candidum: id tu ut Gnapheum deat
emaculabis. Tibi dicatur libellus, proinde
fac, ut eum non secus atque
tuum cures. Vale.

Quid est
Grāma-
tia?

GRAMMATIC A est ars recte loquēdi, re-
cte q; scribendi modus. Ceterum ut recte scri-
bas, literis imprimis opus est. Hæ autem sunt
tres & uiginti.

Literæ.

A b c d e f g h i k l m n o
p q r s t u v x y z.

Inter has, uocales sunt quinque.

Vocales

a e i o u.

Diphthō-
g.

At tu ne bene scripta male legas, diphthongos observa-
bis, potissimum autem æ & œ, quæ non secus atq; e & p
feruntur, ut pœnæ.

Partes
Grāmati.

Conflantur autem ex literis syllabæ: Ex syllabis dictio
Ex dictionibus oratio.

Partes or-
ationis.

Partes uero ora-
tionis sunt octo. } Nomen Pronomen
Verbum Aduerbiū
Partiāpiū Coniunctio
Præpositio Interiectio.

Denomine.

Nomen.

Nomen est pars orationis, quæ rem significat, &
non actionem.

Nomen
duplex.

Nomen est } Adiectiuū, daermen aen mach setten
duplex. } man oft wijf, ut bonus, malus.
Substantiuū, daermen niet aen en mach
setten man oft wijf, ut homo, bulla.

Accidētia
noīs sex.

Accidunt autem nomini Comparatio, genus, numerus,
figura, casus, & declinatio.

De comparatione.

Cōpara.

Comparantur tantum adiectiuū, quorum significatio

potest augeri uel minui.

Gradus comparationis sunt tres.

Positiuus.	Cōparatiuus.	Superlatiuus.	Gradus comparationis.
Auarus	auarior	auarissimus.	
Beatus	beatior	beatissimus.	
Castus	castior	castissimus	
Dulcis	dulcior	dulcissimus	
Diues	diuitior	diuitissimus	
Dis	ditior	ditissimus	
Pauper	pauperior	pauperrimus	
Pulcher	pulchrior	pulcherrimus	
Audax	audacior	audacissimus	
Velox	uelocior	uelocissimus	

Alia forma.

Facilis	facilior	facillimus	
Agilis	agilior	agillimus	
Gracilis	gracilior	gracillimus	
Humilis	humilior	humillimus	
Similis	similior	simillimus	

Alia.

Maledicus	maledicentior	maledicentissimus	
Multiloquus	multiloquentior	multiloquentissimus	
Maleuolus	maleuolentior	maleuolentissimus	
Magnificus	magnificentior	magnificentissimus	
Maturus	maturior	maturrimus uel simus.	
Vetus	ueterior	ueterrimus.	Anomala comparationis.
Bonus	melior	optimus.	

Malus	peior	peſſimus
Magnus	maior	maximus
Paruus	minor	minimus
Multum	plus	plurimum
Nequam	nequior	nequiſſimus
Dexter	dexterior	dextimus
Sinſter	ſiniſterior	ſiniſſimus
Iuuenis	iunior	minimus natus
Senex	ſenior	maximus natus
Œcyor	œcyor	œcyſſimus

Not. Quæ habent uocalem ante *is*, uel *us*, ad hanc ferè ſorã
nam comparantur.

Idoneus	magis idoneus	maxime idoneus
Tempeſtiuus	magis tẽpeſti.	maxime tẽpeſtiuus
Arduus	magis arduus	maxime arduus
Tenuis	magis tenuis	maxime tenuis

Præpoſiti Comparantur autem et hæ præpoſitiones.
tiões quæ Extra exterior extimus uel extremus
comparã Intra interior intimus
tur. Ultra ulterior ultimus
Citra anterior atimus
Infra inferior inſimus
Supra ſuperior ſupremus uel ſummus
Poſt poſterior poſtremus
Ante anterior
Pridem prior primus
Prope propior proximus
Nuper nuperimus.

Obiter hic adnotandum est, quod comparatiuus gaudet ablatiuo. ut Cræso ditior. Superlatiuus genitiuo plurali. ut Luuenum pulcherrimus.

De genere.

Genus.

Genera noim sunt } Masculinum. ut hic campus.
 } Fœmininum. ut hæc Cauca.
 } Neutrum. ut hoc Ostium.

Commune genus constat ex masculino & fœminino. ut hic & hæc Conuius.

Dubium ex alterutro, ut hic aut hæc Aluus.

Ἐπίκορον, hoc est, plus quàm commune, siquidem uno articulo duo genera complectitur. ut hic Passer. hæc aquila.

Omne genus ex tribus prædictis constat, ut Hic & hæc & hoc Fœlix.

Sequentia docent genera pro natura rei significatæ.

Masculina sunt oia uocabula

Virorū. ut Bonus Homerus. Tertius Cæto. maximus Athlas. dulcissimus pater Deorū. ut Mars impius. Plutus timidissimus. Tuus iam regnat Apollo.

Mensium. ut Aprilis sacer est Veneri. Iunius dicatus Iunoni. Gelidiq; de æmbres

Fluminū. ut Septemflus Nilus. Tagus aurifluus. Mosaq; profundus.

Ventorum. ut Aquaticus auster. Frigidus boreas. Blandi zephyri.

Ordo secundus.

Gr̃a ex significatione masculina.

Fœminia

Fœminina sunt
om̄ia uocabula

Mulierum. ut hęc Helena miserrima.
Dido pia mater.
Dearum. ut Casta Luana Iuno.
Est thalamis præfecta Venus.
Arborum. ut Semiputata tibi fronda
dosa uitis in ulmo est. Humida
laurus. Alba populus.
Oppidorum. ut Prodigia Roma. Alta
Troia.

Exceptio.

Neutra i
ur tantū. Oppidorum noīa in ur aut um finita sunt neutra. Ho
ratius. Mihi iam non regia Roma, Sed uacuum Tybur
placet, aut imbelles Tarentum. Quę in arboribus aliud
genus asāscunt, autorum prælectio docebit.

Ordo tertius.

Neutra
sunt om̄ia
uocabula.

Fructuum. ut Vidatum pomū. Aureū
malū. Vergil. Aurea dura mala ferunt
quercus. Ficus, castanea, nux, foēia sunt
Literarum, ut Nigrum θ. Candidum τ.
Quę materialiter et nominaliter ponū
tur. ut Supremū uale. Quis expedit
Pfitaco suū χοίρε. Sarc tuum nihil est.

Ordo quartus.

Cōmunia Quę uiris simul & mulieribus conueniunt, dicuntur
communīa, ut Fur, accola, terrigena.)

Exceptio.

Fœminina tamen sunt Soboles & proles.

Sortum & manapium neutra.

Ordo quintus.

Omnia adiectiua atq; adeo sola sunt generis omnis.

Aliqua uero uno termino, ut hic & hæc & hoc Felix, audax, prudens, diues, pauper, & hoc genus alia. Ois gñis

Nonnulla duobus terminis. ut hic & hæc fortis, & hoc forte. hic & hæc melior, & hoc melius.

Bona pars est generis omnis, tribus terminis. ut Candidus candida candidum. Niger nigra nigrum.

Nota.

Campester	campestris	campestre
Volucæ	uolucris	uolucæ
Alacæ	alacris	alacæ
Pedester	pedestris	pedestre
Equester	equestris	equestre
Syluester Hæc	syluestris Hoc	seluestre.
Celeber	celebris	celebre
Acræ	acris	acæ
Celer	celeris	celere
Saluber	salubris	salubre
Paluster	palustris	palustre.

De nominum generibus pro exigntia termini.

Ordo primus.

Quæ finiunt A, sunt foeminina. ut Prolixa barba. De gñe
Certe lenta ira Deorum est. Tugallina filius albæ. ex termi
Mors ultima poena est. Heraulem ferunt quarta luna natione
esse natum. in A.

Exceptio.

Planeta, cometa, propheta, poeta, masculina sunt.
Ceterum Græca in ma, sunt neutra. ut Obscurū anis
gma, Argenteum ænochema.

Ordo secundus.

In E. Quæ finiunt E, neutro sunt genere. ut Aureum mo
nile. Fœtidum porale.

Exceptio.

Græca in e fœminina sunt. ut Grammaticæ, pentecoste
Crambe bis posita mors. Cœte & tempe sunt neutra
pluralia. ut Grandia cœte, pulcherrima tempe.

Ordo tertius.

In I. Quæ finiunt i, sunt generis neutri. ut Amarum sīna
pi. Calidum piperi. Vile moly.

Exceptio.

Frugi, nauā, nihili, huiusmodi, cuiusmodi, generis om
nis sunt. Homo frugi omnia recte facit. Amas homi
nem non nauā.

Ordo quartus.

In O. Quæ finiunt o, genere sunt masculino, ut Rarus ser
mo illis, magnus es ardelio.

Exceptio prima.

Quæ DO aut GO finiunt, sunt fœminina, ut Prida
pus est furum, animiq; maxima formido. Equitare in
arundine longa. A sīdua rapitur uertigine cœlum.
Masculina tamen sunt Ordo, udo, harpago, aido, ligo,
spado. Verum mergo, cupido, ardo, & bubo, dubia
sunt. Pondo neutrum est. Presto generis omnis.

Exceptio secunda.

In IO uerbalia sunt fœminina . ut Scultorum magna In IO.
est natio. De moribus ultima quæstio. Huc quoq; spēs
stant Caro & Talio.

Ordo quintus.

Quæ finiunt V neutra sunt. Ut Curuum cornu. Du: In V.
rum gelu.

Item lac, halec, & caput neutra sunt.

De terminatis in L;

Ordo primus.

Quæ finiunt AL aut EL aut IL, neutra sunt. ut Anis In L.
mal propter conuiuia natum. Turpe toral, flaua mella.
Nihil est ex omni parte beatum.

Exceptio.

Vigil commune est. Pugil & mugil masculina.

Ordo secundus.

Quæ finiunt OL aut VL, masculina sunt . ut Fregit
mundi sol aureus astra. Laudatus consul. Egregius
presul. Exul commune est.

De finitis in M.

Ordo primus.

In M.

Nequam omne est. Tantundem neutrum.

Ordo secundus.

Quæ finiunt VM neutra sunt, ut Acre aetum. Ses
mel enissam uolat irruocabile uerbum.

In N.

De terminatis in N.

Ordo primus.

Quæ finiunt AN aut ON masculina sunt, ut Nullus adhuc mundo præbebat lumina titan. Primus canor Malus demon.

Exceptio.

Complura græca mutantia on in um neutra sunt. ut Ilium, Enchiridion, adyton, colon. Icon, sindon fœminina sunt.

Ordo secundus.

Quæ finiunt EN neutra sunt, ut Lentum uimen. Aut tum crimen. Si ualeas meminisse non est ignobile carmen.

Exceptio.

Masculina sunt Ren, splen, lien, pecten, & quæ à cano ueniunt in æn, ut Tubiæn, tibiæn, lyriæn, fidian. Dias enim tubiana.

In R.

De terminatis in R.

Ordo primus.

Quæ finiunt AR aut VR neutra sunt, ut Vtile exemplar, Candidum ebur.

Exceptio.

Lar est masculinum, nam dcum domus significat. Item & surfur, turtur, & uultur.

Ordo secundus.

Quæ finiunt ER aut IR aut OR masculina sunt. ut Trifolinus ager. Nescis quid serus uester uehat. Vir primarius nõ dormit solidã noctẽ. Cæcus est amor sui

Labor improbus omnia uindat. Lucri bonus est odor.

Exceptio.

Inceptū continuant iter. Spinter nouum, Viduumq;
pecus grandius uber habet. Viuum cadauer. Ver erat
eternum. Sic & fructuum nomina neutra sunt. ut
Lauer, piper, soporiferumq; papauer. Ad hæc æquor
ador, marmor, & cor sunt neutra. Cæterum arbor &
lynter sunt foeminina.

De terminatis in S.

Quæ finiunt AS foeminina sunt, ut Turbida tēpestas In AS.
Virtus & summa potestas non cœunt. Frondosa rea
duatur æstas. Nulla est synæra uoluptas. Aurea me
diocritas.

Exceptio.

Compluria in as græca, masculina sunt. ut Elephas, gy
gas, adamas. Item as & uas uadis. Verū Vas uasis, fas
& nefas neutra sunt.

Ordo secundus.

Quæ finiunt ES foeminina sunt. ut Malesuada famas In ES.
Facies tua computat annos, Credula res amor est, Nula
la fides pietasq; uiris qui castra sequuntur. Venalesq;
manus ibi fas ubi maxima meras.

Exceptio.

Tudes hic uult, poples & ames. Pes, aries, paries, pala
mes, cum limite, stipes. Et fomes, trames, termes, cū gur
gæ, & spes. Et uerres, merges: hic dabit hæc ues dies, sed
pluratio numero est mas, compositumq; Hippomanes
acœthes, & es neutra sunt.

Ordo tertius.

In IS.

Quae finiunt IS sunt foëia, ut rara avis. Cãdida uenit
avis longis inuisa colubris. Pulchra est periphrasis aia
conie. In eadem es naui. Vallis accommoda fraudi.

Exceptio.

Sunt masculina, piscis & axis.

Glis, callis, uermis, sotularis, acynacis, orbis.

Et anchris, uectis, postis, cum sanguine, follis,

Et fustis, mensis, collis, aulis, quoq; fascis,

Et castis, torris, sic puluis, pollis, & ensis,

In nis finitum, lapis, unguis, maialis, aqualis.

Cæterum, anguis, corbis, canalis, clunis, funis, & tora
quis, dubia sunt.

Ordo quartus.

In OS.

Quae finiunt OS masculina sunt, ut Gelius ros. Meo
more færo.

Exceptio:

Arbos, cos, dos, glos, fœminina sunt. Os, ahos, melos,
epos neutra. Veram bos, castos, compos, impos, saar
dos, communia sunt.

Ordo quintus.

In VS se.

Quae finiunt VS in secunda aut quarta declinatione,
eũdẽ de sunt masculina, ut Ieiunus, stomachus raro uulgaria tẽ
clinatiois nit. Sed si tamus amor casus cognoscere nostros.

Exceptio,

Fœminina sunt: Abyssus, byssus, colus, carbasus, do
mus, ficus, cremus, humus, idus, manus, papyrus, por
ticus, synodus, tribus, & manus.

Neutra sunt vulgus, pelagus, & uirus.
Dubia sunt Atomus, grossus, lechytus, poenus, paradisi,
specus, alius, phascus, pampinus.

Appendix.

Quæ finiunt us in tertia declinatione, sunt neutra, ut
Fugit irreparabile tempus. Summum ius, summa est
iniuria. Sacleratum frigus. Pelluadum thus. In us ter-
tie decli-
nationis.

Exceptio.

Fœminina tamen sunt: Tarda senectus. Misera seruitus.
Fœcunda tellus. Modus est pulcherrima uirtus.
Dijis iuranda palus. Nulla salus uictis. Improba iuuentus.
In eadem tundunt ferream. Mœæ pecudes, sed tuas
pecora. Subsals item ea est assula, qua tabulati
rimæ opplentur, fœmininum est. Lepus, mus, mascula
sunt. Sus & grus communia.

Ordo sextus.

Laus, fraus, & quæ consonantem habent ante s, fœ- Cōsonās
ante s.
minina sunt. ut Pallida mors. Vrbs antiqua ruit.
Orandum est, ut sit mens sana in corpore sano. Hye-
mas orate serenas. Perfrictæ frontis. Cœlius apud
Gellium, Fronte dixit hilario.

Exceptio.

Mons, pons, fons, dens, hydrops, æthiops, seps pro sera
pente, masculina sunt. Item & partes assis, ut quadrās,
triens, dextans.
Foræps, adeps, scrobs, serpens, rudens.
Dubia sunt,

Determinatis in X:

Ordo primus.

In X. *Quae finiūt AX aut EX, masculina sunt. ut Thorax undulatus, Limax tardigradus, Anthrax, Nyctiorax Rex, Grex, Caudex, Codex.*

Exceptio.

Fœminina sunt Climax, fax, pax, fornax, lex, nex, uia bex, supellex, forfex, carex, forpex, atriplex, alex.

Ordo secundus.

Finita in IX aut OX aut YX, fœminina sunt. ut Nix alba. Candida œruix. Nesat uox missa reuertit. Nox humida. Abi in malam cruem. Nucæ assa non emerim.

Exceptio.

Masculina sunt Fornix, calix.

Dux, redux, & coniunx, communia.

Ordo tertius.

Faux, & quæ consonantem habent antex, fœminina sunt. ut Arx probe munita. Proba merx facile emptorē rem repperit. Falx, lanx.

Hactenus de comparatione & genere, nunc cætera uideamus.

Numerus

De Numero.

Numeri sunt duo $\left\{ \begin{array}{l} \text{Singularis, cū unū significamus.} \\ \text{ut Patruus.} \\ \text{Pluralis, cum plura. ut Patruī.} \end{array} \right.$

Figura.

De Figura.

(Simplex, ut Doctus, Dulcis.
 Figuræ item due sunt } Composita, ut Indoctus, Præ
 dulcis.

De Casu.

Casus sunt sex } Nominatiuus, Genitiuus, Casus
 } Dattiuus, Accusatiuus,
 } Vocatiuus, & Ablatiuus.

De declinationibus.

Declinationes sunt quinque. Declina-
 tiones

De prima.

Primæ declinationis sunt omnia fœminina in a, cum Prima de-
 græcis aliquot in as aut es finita, ut Aeneas, Anchises clinatio.

Declinantur autem omnia ad paradigma nominis Mæ-
 sæ, nisi quod as aut es finita, nonnihil uariant.

Observandum præterea in datiuo & ablatiuo plurali
 bus diu Natabus, filiabus, equabus, mulabus, deabus, li-
 bertabus, ambabus, duabus.

De secunda.

Huc spectant } Er Puer
 } Ir, Vir
 } Vr Satur
 } Vs ut Dominus
 } Eus Orpheus
 } Vm Templum.

Terminat
 tiones se-
 cundæ de
 clinatiõis

Genitiuus qui sunt hic in i, Nominatiuo est isosyllabi-
 cus, nisi q; ir, ur, & eus finita cum subscriptis in er, eum
 habeant unia syllaba locupletior em, ut Saturi, uiri, ora

phci, prosperi, asperi, pueri, teneri, miseri, gibberi, lae-
 ri, Exteri, dexteri, foæri, generi, liberi adiectiuũ. Adula-
 teri, presbyteri, mulaberi, Clavigeri, stelliferi, sicut &
 hoc genus alia, à gero in ger, à fero in fer.
 Celaber autem habet æltiberi, sicut & Iber iberi.
 Vnus, Vter. Solus, Totus, Vllus, Nullus, Alter, Alius,
 peculiari modo declinantur.

De uocatio.

Vocatiuus similis est nominatiuus, nisi quòd in us nomina
 nata sub e uocantur, & in ius propria per i, sicut & fia-
 lius fili. O Antoni, Vincenti, Claudi.

Populus uel popule uocamus, Agnus uel agne, flumius
 uel fluuie, Chorus uel chore.

Eus finita amittunt uocando s. ut Orpheu.

De tertia declinatione.

Tertia de Huc concurrunt plus minus octo & septuaginta termi-
 clinatio. nationes, quibus omnibus genitiuus est in is.

Termina- A finita habent atis. ut Smigmatiſ, malagmatiſ, que
 tiões in a ipsa additione tum fiunt latina & secundæ inflexionis,
 unde nascuntur abli in tis. ut enigmatiſ, paradigmatiſ

In E. Que finiunt E, mutantur in is. ut Cubite cubiliſ, monia-
 liſ, maris.

Græca autē foeminina ad hoc paradigma declinantur.

Ntō hæc	Epitome	}
gtō huius	Epitomes	
dtō huic	Epitomæ	} pluraliter sicut musæ
actō hanc	Epitomen	
uētō ò	Epitome	} musarum.
abltō ab hac	Epitome	

Que finiunt I, ἰπτωτα sunt, ut gūmi, sinapi, piperi. In I
Finita O habent onis: ut Carbonis, udonis, audonis, ligo In O:

nis, harpagonis, spadonis, Didonis, uedonis.
Mædonis, uaugionis, britonis diamus depresso.

Cæterum, Apollo, homo, nemo, turbo, cum reliquis in
do aut go finit is, genitium faciunt in in is, ut Dulcædi
nis, fuliginis. Anio habet anienis. Caro carnis.

C.

In C.

Lac lactis Halec halecis.

D.

In D:

Dauid. Dauidis Bogud bogudis

Que finiunt L assumunt is, ut Animalis, Michaelis, In L:
uigilis, solis, consulis.

Propria in al arum flectunt alis. ut Hastrubalis, han
nibalis, autore Valerio Probo apud Gellium. Sed cor
ripit alis. ut Non est in toto corpore mica salis. Amor
et melle et felle fecundissimus est.

M.

In M:

Negam ἀκλιτοϋ est. Tantundem solum habet geniti
uum tantidem. Totidem plurale item ἀκλιτοϋ est.

Que finiunt N assumunt is, ut Titanis, renis, lienis, In N:
splenis, syrenis, anienis, canonis, delphinis. Verum reli
qua in EN habent in is, ut Nominis, liminis.

Terminata in R, assumūt is, ut Cochlearis, lateris, mar In R:
tyris, coloris, gutturis.

Exceptio.

Adiectius in ær habet cris, iber iberis, cõplura itæ tris
ut uolucæ uolucris, æleber ælebris, cæpestris. patris:

In AS. Cor habet cordis. Hepar hepatis, far farris. Ad hæc
Ebur eboris, Icar iecoris, uel icānoris, Robur roboris,
Iuppiter iouis, Itiner itineris, ab antiquo uerbo itiner.
Atis formant nomina in AS. ut eadē utilitatis, quæ hō
ne stas causa est regula.

As habet assis Vas pro sponsore, habet uadis
Mas maris alioqui uasis.

Fas & nefas non declinantur.

Græca masculina ferè habent antis: ut Gygantis, clea
phantis, alchantis.

Fœminina habent adis, ut Monadis, decadis, chiliadis.

In ES. Finita in ES mutantur in is: ut sedes sedis, uulpes uul
pis, Vates uatis.

Exceptio prima.

Dicamus tñ } Abietis, hebetis, indigetis, interpretis,
 } arietis, impetis, segetis, præpetis,
 } parietis, æretis, tegetis, perpetis

Dicæ quoq; } Loauptis, Quietis, magnetis, bes bea
 } tis.
 } Mansuetis, inquietis, lebetis, cres cretis.

Exceptio secunda habentium itis.

Amitis, æspitis, diuitis, gurgitis, militis, peditis,
antistitis, comitis, equitis, hospitis, mergitis, poplitis,
Alitis, cœclitis, fœmitis, limitis, palmatis, stipitis, sa
tellitis, sospitis, superstias, ternutis, tramitis, uelitis,
Pes cum compositis habet pedis. Meræ merædis, hæ
res hæredis, æres æreris, deses cum suis habet desidis.

In IS. Finita in IS, nihil dissimilem habent genitiuum, ut Anis

cauis, clavis, collis, follis, mollis.

Excipe.

Aspidis, aspidis, I bidis, Liberidis, Paridis, Tyrānidis, Aegidis, daphniidis, iridis, probosadis, paropsidis, thaidis, bolidis. Endiomidis, laidis, promusadis, pixidis. Sāguinis quoq; diās. Item & pulueris, Cineris, uomeris, Cucumeris.

Lis litis, samnis samnitis, glis gliris, dis ditis. Quiris quiritis, semis semissis.

IN OS.

IN OS.

Terminata in O S declinantur in oris, ut os oris, mos moris, flos floris, colos coloris.

Dos, cos, nepos, sacerdos habent otis. Cōpos & impos otis depressum. Bos habet bouis.

IN VS.

IN VS.

Custos custodis. Os ossis.

Quæ finiunt us fœminina. habent utis, ut Seruitutis uirtutis, iuuentutis, senectutis, salutis. Incus autem habet incaudis. Palus paludis. Tellus telluris. Venus Venaris. Intercus intercutis. Mea pecora. Tuæ pecaudes.

NEVTRA habent oris, ut corporis, tēporis &c. Ceterum lus, nus, & dus, finita habēt eris, ut uelleris, uulneris, fœderis. Sic acus habet aceris, latus lateris, opus operis, hucus hulæris, uetus ueteris. Diās tamen faciānoris, pignoris, & penoris. Comparatiua producūt o

Sanctius sanctioris.

Plus pluris Mus muris Sus suis

Crus habet cruris Thus thuris Grus gruis

Laus laudis Aes eris

Fraus fraudis Præs prædis

In LS, Quæ finiunt LS, NS, & RS, abiectis, assumunt tis.
NS, & rs ut Pultis, dentis, artis.

Excipe.

In BS, et Glandis, libripendis, frondis, & in cors à cor ueniētta,
PS. ut Concors concordis, & c. Hyems habet hyemis. Finita in BS aut PS interposito i formant genitiuū. ut urbs
urbis, daps dapis, ethiops ethiopsis. Cyclops cyclopis,
& hydropis diāmus, o tractim pronuntiantes.

Exceptio.

Cœlebs habet cœlibis. Item & in œps à capio deducta
ut Prināpis, muniāpis, forāpis. Sic & adeps habet ad
dipis. Auœps uero aucapis. Ceterum quæ à caput de-
clinantur in œps, habent itis, ut biœps biapitis, triāpis
tis, præāpis.

In iens terminata, quæ deducuntur ab eo, habent euntis
ut Exiens exeuntis, Abiens abeuntis, nisi quod ambiēs
habet ambiemis.

In T.

T.

Caput apitis Ocāput ocāpitis.

In X.

De terminatis in X.

In AX. Finita in AX habent acis, ut Pax pacis, faās, thoracis,
fornacis.

In EX. Finita in EX habent icis, ut Codex codicis, pulicis, ali-
as, pellias, Vibex uibias, extensa media.

Excipe.

Grex gregis Nex necis Remex remigis
Rex regis Fex fecis Senex senis
Lex legis Verucx uerueas. Supellix supellectilis.

Finita in IX, formant icis. ut Cornix cornicis. Radix In IX.
radicis. Genitricem occidit Orestes.

Nix tamen habet niuis.

Finita in OX, habent ocis ut Ferox fœrocis, ælocis, In OX.
uocis. Præcox habet præcocis, depressa media. Nox ha
bet noctis.

Finita in VX, habent ucis. ut Crux crucis, Nux nucis, In VX.
Lux lucis, Frux uero frugis.

Quæ consonantem habent ante x, pro x assumunt cis.
ut Arx arcis, Lanx lancis, Calx calcis.

Verum Sphinx habet sphingis, Syrix syringis, pha
lanx phalangis, coniunx coniugis.

Hactenus de genitiuo.

DATIVVS omnibus finit in i. ut Patri, Matri, Voæ Dtūs.
luntati, Ciuitati, &c.

ACCVSATIVVS in Em finit, nisi quòd dicamus, Actūs.
Vim. Rauim, Tußim, Sitim.

Item Burim, Turrim, Restim, Nauim, } uel em.
Securim, Peluim, Puppim, Febrim, }

Græca ferè habent a, ut Delphina, Peana, aëra.

ABLATIVVS ferè finit in e. ut Ab hoc con. Abltūs.
sule, Rhetore.

Exceptio prima.

Adiectiua, quibus est neutrum in e, ablatiuum decli
nant in i. ut Hic & hæc fortis, & hoc forte. Ablatiuo
ab hoc & ab hac & ab hoc Forti, dulci, campestri.

Ad hæc neutra in e, al & ar terminata. ut ab hoc Cubi
li animali, cochleari.

Præterea quibus est Accusatiuus in im. ut Vlm uireu
pellere prohibet Christus.

Huc adde mentium nomina. ut in Aprili, Septembri.

Exceptio secunda.

Potior pars adiectiuorum, atq; adeo alia omnia, ferè
habent e ueli. ut A sapientæ ueli. Audacæ ueli.

Item & hæc

Amnis, auis, familiaris, neptis, sodalis, unguis,
Anguis, classis, finis, postis, supellex,
Annalis, anis, fustis, pugil, riuialis.,
Affinis, canalis, imber, strigilis, tridens,
Victrix, ultrix. & c. hoc genus in trix.

De numero plurali.

Ntüs plis Nominatiuus, accusatiuus, & uocatiuus
plurales uolunt es. Nisi quòd neutra, quibus est abla
tiuus in e, habeant a. ut Enigmata, corpora. Quæ hæc
bent i, formant ia. ut Cochlearia, animalia. Comparati
tiua tamen aliò spectant.

Ordo primus.

Gtüs plis GENITIVVS fit in ium, si ablatiuus desinat in i,
aut i & e simul. ut Ignium, annium, cochleariũ. Com
paratiua uero uolunt um. ut Doctiorum: tamen si dica
mus plurium à plus.
Dicimus item Artificiam, opificiam, suppliciam, uigilum,
memorum, ueterum.

Ordo secundus.

Quorum nominatiuus duas habet consonantes, hæc
bent ium. ut Artium, partium, trabium, urbium, glan

dium, quamuis principum declinat, municipum, hyemum, & coelibum.

Ordo tertius.

Si genitiuus sit nominatiuus in es, aut is, isosyllabicus in singulari, in plurali habebit ium. ut Collium, mensium, edium, sedium, & sedum. Ad haec dicitur Litium, ditium, salium, & penatium.

Excipe.

Vatum, canum, indolum, opum, procerum, apum, panum, sobolum, frugum.

Sic quoque

Marium, niuium, carniuum, fraudum, murium, noctium, cordium, uadium, & ossium.

Ordo quartus.

Cetera omnia habent um. ut Ciuitatum, aromatum, colorum, corporum, militum, & c.

Datiuus & Ablatiuus ibus finiunt. ut Cubilibus, hominibus, & c. Verum bobus $\delta\epsilon\upsilon\omicron\mu\epsilon\lambda\omicron\upsilon\pi$ est.

Dtūs & Abltūs.

De quarta declinatione.

Quarta declinationi terminationes sunt, us & u. Vt si nita in singulari $\acute{\alpha}\pi\tau\omega\tau\alpha$ sunt.

Quarta declina.

Us terminata declinantur ad par adigma nominis Fructus, nisi quod haec datiuum & ablatiuum plurales habeant in ubus.

Artubus, acubus, lacubus, partubus, specubus, arcubus, si cubus, portubus, quercubus, tribubus, uerubus.

De quinta declinatione.

Quinta declina.

Quae huc spectant omnia es finiunt, sequunturque pa-

radigma nominis species.

Complura tamen datiuo & abltō pluralibus carent.

De Anomalis

Anomala ANOMALVM est, quod non quadrat ad re-
nomina, gulas predictas.

Masculina neutro pluralia.

Hic	{	Auernus	Hæc	{	Auerna,
		Baltrus,			Baltra,
		Euentus,			Euenta,
		Locus			Loca, etiam loâ.
		locus,			loa, frequentius ioâ.
		Tartarus			Tartara.
Iussus.	Iussa.				

Fœminina neutro pluralia.

Hæc	{	Carbasus	Hæc	{	Carbasa,
		Intybus			Intyba,
		Pergamus			Pergama
		Supellex			Supellectilia.
		Pascua.			Pascua, orum, nam dixerunt aliquando pascaum.

Neutra masculino pluralia.

Hoc	{	Cœlum	Hi	{	Cœli.
		Capistrum.			Capistri, etiam capistra.
Hoc	{	Frenum			freni & a.
		Rastrum			rastri & a.
		Speus			speus.

Neutra fœminino pluralia.

hoc	Epulum	hæ	Epule
	Balneum		Balneæ
	Delicium		Deliciæ

Mascula pluralia tantum.

Antes	fasces	lares	Parisijs
Annales	fasti	liberi	Gabij
Canelli	fori	penates	Puzoli
Cani	pori	proceri	Delphi
Casses	inferi	manes	Campi
Cœlites	superi	pugillares	Suolli

Fœminina pluralia tantum.

Ambages	exubriæ	insidiæ	tenebræ
Aedes	exuvie	nundinæ	nugæ
Blanditiæ	exequiæ	lactes	suppetiæ
Cumæ	feriæ	primitiæ	Athenæ
Clitellæ	inferiæ	sordes	Thebæ
Diuitiæ	induciæ	scope	Veneticiæ
Diræ	illecibræ	reliquiæ	

Calendæ ἀπὸ τοῦ καλέω, hoc est voco.

Neutra pluralia tantum.

Arma exis moenia colloquia.
 Cunabula, ilia, Bacchanalia, Bucolica & c. iniusta cū
 Crepundia. (hoc genus alijs titulis usurpata.)

Abundantia.

Ea autem quæ diuersis terminis idem significant.

Angiportus	Chirographus	} Hilaris uel us	} Abundantia nomina.
Adagio	Suggestus		
Cubitus	Rapa	} Opiparis uel us	} Luxuria uel es

Et hoc genus sexcenta, quae prudens lector obseruat.

Variantia declinationem simul cum significato.

Ab anuillusus est. Ano purgando conduat.

Arco item & arca sagittamus.

Cæstus habet pugiles. In cæsto sunt amores.

Jonas æti uentrem habitauit.

Theophrastus aliquãdo ætui condonaturus obmutuit.

Cantos habet rota. Cantus ecclesia.

Ortus oriens. Horros terra.

In sinu gaudet, sinus quia lactis habebit.

Ficus utriq; declinationi datur. Sed pro arbore fœmininum tantum est, alioqui commune.

De pronomine.

Pronomē

PRONOMEN est uox, qua utimur in demonstranda aut repetēda re cū noīc uti nō erit cōmodum.

Sunt autem pronomina septemdecim.

Ego ille hic meus noster nostras

tu ipse is quis tuus &

sui iste qui suus uester uestras

Obseruabis hic significationem potissimū cū personā.

Significat

De significatione.

tio pronominis. Demonstratiue significationis sunt: Ego, tu, hic, iste.

Relatiue: Is, ipse, qui. Ille enim utrumq; facit.

Reaprocæ: Sui & suus, eō enim redeūt unde exierāt

Interrogatiue: Quis?

Possessiuæ: Meus, tuus, suus, noster, uester.

Genalia sunt. Nostras & uestras.

De persona.

Personae sunt tres. Prima est, ego solum. Secunda, solū tu. Tertia, reliqua omnia nominatiua.

De verbo.

Verbum.

Verbum est uox significans agere aut pati. ut Verberare, uerberari.

Accidunt autem uerbo, Genus, tempus, figura, persona, numerus, & coniugatio.

Accidentia uerbi

De genere.

Actiui generis sunt, quae addito r, passionem significat Genus ut Amo amor.

Passiui generis, quae ita assumpto r, significant passionem: quo ablato rursus agunt.

Neutrius generis sunt, quae o finita non admittunt r, ut Sto, aruo, nam stor nemo dixerit.

Deponentis generis sunt, quae r finale non possunt abijcere, ut Loquor. Quis enim audit loquo?

Communis generis sunt, quae or finita, tum actiuam, tum passiuam significationem habent, ut Osculor matrem, Osculor à matre.

De tempore.

Tempus.

Tempora sunt quinque. Praesens, praeteritum imperfectum, praeteritum perfectum & plusquamperfectum, ad haec, futurum.

De modo.

Modus

Modus autem indicat, aut imperat, aut optat, aut subiungit, aut infinitus est.

De figura.

Figura

Simplicis figuræ est Rego. Compositæ Porrigo. De
compositæ exporrigo.

Persona. De persona.

Eius unumquodq; uerbum est personæ, cuius est ordi-
nis in coniugando. ut Amo primæ, amas secundæ, amat
tertiæ.

**Cōiuga-
tiones uer-
borum.** De coniugationibus.

Primæ coniugationis sunt, omnia finita in are, aut ari.
ut Amare amari.

Secundæ sunt, quotquot habent ere tractim prolatum
ut Docere doceri.

Tertiæ sunt, in quibus ere atius elabitur, ut Legere,
trahere.

Quartæ sunt, quæ finiunt ire uel iri, ut Audire au-
diri.

De omnium igitur horum præteritis nunc uideamus
& supinis, siquidem illuc possumus enitumur.

**Prima cō-
iugatio.** De prima coniugatione.

Omnia uerba in are, præteritum habent in aui, Supi-
num in atum. ut Oraui oratum.

Excipe decem & quatuor.

Cubo cubui cubitum

Sono sonui sonitum

Crepro crepui crepitum

Tono tonui tonitum

Domo domui domitum

Veto uetui uetitum

Frico friui frictum

Do dedi datum

Mico micui sine supino.

Sto steti datum

Plico pliuui pliatum

Iuuo iuui iutum

Nexo nexui nexum, Seco seai sectum.)

Lauo habet laui lotum lautum.

Inuenias & lausturus.

Composita ex plico & nomine habent auiatum. ut

Multiplicau, Duplicau, Triplicau.

Composita ex præpositione habent ui itum, ut Expli
ai expliatum Applicau tamen dixit Ciaro.

Ex do composita sunt tertie coniugationis, præter Cir
audare, uenundare, pessundare.

Item ex Cubo composita, tertie coniugationis sunt, addi
to m, quod si tollas manent primæ. ut Accumbere, acub
bare, Reambere recubare.

Secunda coniugatio.

Omnia uerba in ere e protractum finitis, præteritū ha Secunda
bent in ui, ut Docere doai doctum. cōiugatio

Ex æpe plus minus quadraginta, cum terminatis in ueo,
nam his est præteritum in ui; supinū in tum. ut Omnē
moui lapidem. Cautē sibi caui Fabius.

Octo exceptorum habent di.

Prandeo prandi pransum. Mordeo momordi morsum

Sedeo sedi sessum Pendeo pependi pensum.

Video uidi uisum Spond: o sponpondi sponsum

Strideo stridi. Tondeo totondi tonsum.

Octo item xi.

Augeo auxi auctum, Rugeo ruxi ructum.

Lugeo luxi luctum, Sugeo suxi suctum.

Mulgeo } mulxi multū. Frigeo frixi. }
Mulco } Lugeo luxi. } carent supino.

Quindecim habent li.

Ardeo arsi arsum Rideo risi risum
Tergeo tersi tersum Algeo alsi.
Urgeo ursi ursum Torqueo torsi torsum uel torti
Turgeo tursi Indulgeo indulsi indultum
Fulgeo fulsi fulsum lubeo iussi iussum
Mulgeo nullsi nullsum Hæreo hæsi hæsum
Mulæo mulsi mulsum Maneo mansi mansum.
Suadeo suasi suasum.
Composita autem ex maneo mutantia a in i, in præteri-
to habent ui, sine supino. ut Imminuit, immulauit, pro-
minuit.

De supino.

Quibus est præteritum in ui, iisdem est supinum in
itum. ut Habui habitum.

Excipe.

Docæo docui doctum Torreo torrui tostum
Teneo tenui tentum Censeo censui censum
Patæo patui passum Recenseo recensui recensitum.
Careo carui casum, Miscæo miscui mixtum.

De tertia coniugatione.

De finitis in Bo.

Tertiacõ
iugatio.

In Bo.

Glubo glupsi gluptum Bibo bibi bibitum
Nubo nupsi nuptum; Lambo lambi lambitum
Scribo scripsi scriptum Sæbo sæbi sæbitum.

Co.

In Co.

Dico dixi dictum Nosco noui notum
Duco duxi ductum Agnosco agnouit agnitum.

Pollinco pollinxi pollinctum. Ignosco ignoui ignotum
Præterea.

Vinco uia uictum Disco didia disatum.
Ico id ictum Posco poposa posatum
Pasco paui passum Compesco compesai compesatum
Parco peperâ paratum Conquinisco conquexi.
Glisco cum inchoatiuis in sco, caret utroq;.

DO.

Decem in do, præterito finiunt si, supino sum.
Claudo clausi clausum Rado rasi rasum
Plaudo plausi plausum Ludo lusi lusum,
Rodo rosi rosum Trudo trusi trusum
Plodo plosi plosum Lædo læsi læsum
Vado uasi uasum Diuido diuisi diuisum
Bona pars mutant do in di. ut Pando pandi passum.
Sando sandi scansum.

In Dō;

Notabis autem.

Tendo tetendi tensum, uel tum Cado cædi casum
Pendo pependi pensum Cædo cædi cæsum
Findo fidi fissum Cedo cæsi cæsum
Scindo sadi sasum Pædo pepedi.
Fundo fudi fusum. Comedo comedi comesum uel come
stum, Tundo tutudi tusum.

Fisus sum fidere format.

Composita ex do, habent didi, ditum. ut,
Addo addidi additum. Condo condidi conditum Compose
Abdo abdididi abditum. Abscondo abscondi absconsum tæx Dō;

GO.

G

In Go. Ingo finita, habent xi in præterito, etum in supino.
 Affligo affixi afflictum. Ango anxī anctum.
 Tingo tinxi tinctum Sugo suxi suctum
 Cingo cūxi anctum Iungo iunxi iunctum
 Lingo linxi linctum Distingo distinxi distinctum.

N O T A.

Fingo finxi fictum Stringo strinxi strictum
 Pingo pinxi pictum Ringo rinxi rictum

Adhæc.

Ago egi actum Tango tetigi tactum
 Adigo adegi adactum Attingo attingi attractum.
 Frango fregi fractum Figo fixi fixum
 Effringo effregi effractum. Frigo frixi frixum.

Pungo { pupugi punctum. Pango { panxi
 { iunxi { egi. pactum.

Legō dat legi lectum. Colligo collegi collectum.
 Deligo delegi delectum. Verum Diligo, Negligo,
 & intelligo, in xi prætereunt.

Nota quatuor si habentia.

Spergo spersi spersum Mergo merſi merſum.
 Tergo terſi terſum. Vergo uerſi uerſum.

H O.

In Ho. Trabo traxi tractum Veho uexi uectum.

I O.

In Io. Meio minxi nictum.

C I O.

In Cio. Faço ſeâ factum. Spedo ſpexi ſpectum.

Lado ieda iactum. Lado omnino exoleuit.

Hec composita ferè mutant primam in i. ut
Affido affeda affectum. Affido affexi aspectum.

Adydo adieda adiectum. Allido allexi allectum.

Elido elici eliatum.

DIO GIO.

Fodio fodi foffum. Fugio fugi fugitum.

PIO.

Rapio rapuiraptum. Sapiro sapui sapitum.

Capio cepi captum. Cupio cupiui cupitum.

Composita mutant a in i. ut

Arripio arripui arreptum. Acapio accepi acceptum.

Desipio desipui desipitum.

RIO

TIO.

Pario peperit partum uel itum. Quatio quasi quassum.

Hoc autem compositum mutat a in u. ut

Conatio conaci conassum. Percatio pauci passum.

LO.

Alo alui alitum uel altum. Molo molui molitum.

Colo colui cultum. Volo uolui

Consulo consului consultum. Exallo exallui exallsum.

Oculo ocului occultum. Præallo præcellui ellsum.

Geminantia L.

Fallo sefelli falsum. Vello uelli uel uulsi uulsum.

Pello pepuli pulsium perallo perali perallsum.

Tollo tetuli latum. Psallo psalli.

MO.

Fremo fremui fremitum. Como compsi comptum.

In DIO

& GIO

In PIO.

In RIO

& TIO.

In LO.

In MO.

Gemo genui genitum Promo prompsi promptū
 Sumo sumpsi sumptum. Tremo tremui tremūtum
 Vomo uomui uomitum Demo dempsi demptum,
 Premo pressi pressum Emo emi empum
 Apprimo appressi appressū. Redimo redemi redēptū

No.

In NO

Pono posui positum Lino lini litum
 Gigno genui genitum Sino siui situm
 Cerno creui cretum Sterno straxi stratum
 Sperno spreui spretum Cano cāni cantum
 Temno tempsti temptum Ex cano autem composita
 habent uientum: ut Acāno acānui acēntum.

Po.

In PO

Carpo carpsi carptum Scalpo scalpsi scalptum
 Decarpo decarpi decarptū Scalpo sculpsi sculptum
 Serpo serpi serptum Rumpo rupi ruptum
 Clepo clepsi cleptuum Strepo strepui strepitū.

Quo.

In Quo

Linguo liqui lictum Coquo coxi coctum

In RO.

Ro.

Tero triui tritum Carro cucurri cursum.
 Quero quæsiui quæsitum Verro uerri uel si uersum
 Fero tuli latum. Vro ussi ustum.
 Gero gessi gestum. Sero seui satum, uel serui sertum
 Composita à sero simplicis significatum referentia, hāc
 bene seui situm. ut Inseuit nobis deus suum spiritum.
 Alioqui habent ruerum. ut Altius egit iter, deseruit a
 q; patrem.

Furo caret & præterito & supino.

So.

IN SO

In So terminata formant sui situm: ut

Acerso acersiui acersitum

Lacesso lacessiui lacessitum

Excipe.

Capesso capessi capessum. Inacesso inacessi inacessum

Facesso facessi facessum viso uisi uisum.

Pinso pinsui pistum.

TO.

IN TO.

Flecto flexi flexum.

Mitto misi missum

Plecto plexi plexum

Meto messiui messum

Necto nexi uel ui, nexum

Verto uerti uersum.

Pecto pexi uel ui, pexum

Sterto stertui.

Sisto fūti statum accommodat & statui, utum.

Vo dissyllabum.

IN VO

Hæc habent ui utum. ut Argui argutum.

Aui acutum. Indui indutum.

Excipe.

Fluo fluxi fluxum.

Pluo pluui plutum.

Struo struxi structum.

Ruo rui rutum, uel ruitum

Vo monosyllabum.

Soluo solui solutum.

Voluo uolui uolutum.

Uio uixi uictum.

XO.

IN XO

Texo texui textum

Nexo nexui nexum

De quarta coniugatione.

Quarta

Quæ huc spectant pleraq; omnia finiunt in ire. Præconiugata.

terita declinantur in iui, Audire audiui, Munire muniui.

Excipe septemdecim.

Fario farsifartum	Haurio haufihaustum
Sario farsifartum	Sepio sepsisseptum
Fulao fulsifultum	Cambio campsi campum
Rauao rausifausum	Etiam iui itum
Sanxo sanxisanctum	Sentio sensisensum
Vindo uinxi uinctum	Venio ueni uenitum
Salio salai uel salui	Supino saltum
Resilio resiliu resultum.	

Quatuor composita a pario.

Aperio aperui apertum. Coperio comperi coperium.
Operio operui operum. Reperio reperi reperimentum.

De supino.

Præter nominatim perstricta ferè habent iui, ut Audiui auditum.

Excipe.

Singultui ultum. Amidi amictum.
Sepeliui sepultum. Abiui abitem breue.

Deponē.
ta uerba.

De uerbis deponentibus.

Pleraq; omnia primi ordinis (ea autem finiunt in ari) coniugantur ad paradigma uerbi amor, ut amari amatus sum, ita uenari uenatus sum.

Secundus ordo.

Hæc èri extensum finita, præteritum habent in itus sum. ut ueritus sum, mereri meritus sum: alioqui si quis èri analogiam uerbi doceat.

Excipe.

Fateri fassus sum.

Misereri misertus sum

Tueri tutus uel tuitus sum, Reri ratus sum.

Ordo tertius.

Amplecti aplexus	} sum.	Sequi	secutus	} sum.
Cōplecti cōplexus		Loqui	locutus	
Nanāscor nactus		Exp̄gisa exp̄rectus		
Paasā pactus		Proficisā profectus		
Fatīsa fessus		Vtor	usus	
Gradi gressus		Vlas̄cor	ulius	
Irasā iratus		Ves̄cor.		
Nasā natus		Reminis̄cor	carent	
Labi lapsus		Fungi	functus	
Pati passus		Adipisā adeptus.		

Communisā commētus sum. Queror questus sum.

Nit̄ nisus uel nixus. Fruor fructus fretus & fruitus.

Mori mortuus sum.

Ordo quartus.

Heciri finita, pr̄tereūt in itus sum productū, ut blādī
ri blādītus sum, largiri largītus sum, potiri potītus sum

Excipe.

Experiri expertus sum. Comperi comperitus sum.

Opperiri oppertus sum Metiri mensus sum.

De Anomalis.

Hec serē numerantur. Sum, Volo, Fero, & Edo es est. Anomala:
cum compositis, quæ do ab̄beris à Donato. uerba.

Per se passiuā.

Vapulo, Venio, & Fio.

In formam passiuam prætereuntia.
 Audeo ausus sum Soleo solutus sum
 Gaudeo gauisus sum Fio factus sum
 Fido fisus sum Mæreo mæstus sum.

N O T A.

Prandeo prandi uel pransus
 Cæno cœnauit uel cœnatus
 Iuro iurauit uel iuratus sum,
 Sueo sueui uel suctus
 Nubo nupsi uel nuptus sum
 Desido defeci uel defectus sum
 Exolet exoleuit uel exoletum est.

Apoœpata in imperatiuo.

Dic duc, Fac fer.

Abundantia tempore.

Cœpi }
 Noui } Hæc enim, tum præsens, tum
 Memini } præteritum significant.
 Odi }

DE ECLIPTICIS.

Ecliptica
 uerba.
 Forem fores foret, plurale forem, hoc est essent.
 Infinitiuo fore, id est futurum esse.
 Infit infiunt, id est, diat, dicunt.
 Ausim ausis ausit, plurale ausint.
 Faxo uel faxim faxis faxit, plurale faxint, id est, faciunt.
 Inquam inquis inquit, plurale inquitum.
 Aio ais ait, plurale aiunt.
 Aiebã aiebas aiebat, plurale aiebamus aiebatis aiebãt.

Aias aiat, pluraliter aiamus aiant.

Aue aucte aucto auctote auere.

Salue saluete salueto saluetote saluere.

Saluebis à Ciarone meo.

Apage uel apagesis, id est, confer te hinc.

Sodes, id est, si audes. Capsis, id est, cape si scis.

DE VERBIS IMPERSONALIBVS.

Ea autem sunt, quæ in tertijs tantum personis con- Imperso-
iugantur. nalia uer-
ba.

Pœnit } Curritur
Tædet } Sedetur
Miseret } me illius, Studetur
Piget } Inambulatur

Pudet }
Deæt } Itur in antiquam syluam
Delectat } Ioannem Dormitur in meridie
Iuuat } Prandetur paruo
Oporat } Cœnatur magno.

De uerborum formis.

Perfectæ formæ sunt, quæ à nullo alio deducuntur, ut Formæ
uerborū.

Lego, Tego.

Alia sunt frequentatiuæ formæ, quippe quæ iteratio-
nem quandam significant, formanturq; serè ab ultimo
supino. ut Curso, uendito. Dic tamen Rogito & Legi-
to, sicut & in similibus.

Alia uocantur Inchoatiuæ formæ, utpote quæ inchoa-
tionem aut intentionem quandam significant, qualia
sunt Aegresco, Caleasco, Integrasco. Formantur aut

tem à uerbis secundæ personæ.

Item & à nomine. ut Pauperesco, discisco.

Sunt quoq; quæ desiderium significant: formanturq; ferè à secunda persona perfecti, addito so. ut Orasso, Suplicasso, arasso. A petis trahè petisso. A capis cassisso. A facis facisso. A uides uisso.

Ad hæc sunt mediæ, quæ præparationem ad actum significant, fiuntq; à posteriore supino addito ærio. ut dicturio, Scriptorio.

De participio.

Participium. Participium est nomen ueritale significans temporaliter. Obseruanda autem hic sunt in primis, tempus, & significatio.

Accidit participio.

Ans	} finita. ut	{ Amans } { Legens }	} Actiue significant præsens.
Ens			
Tus	} finita. ut	{ Doctus } { Visus } { Pexus }	} Passiue significant præteritum.
Sus			
Xus			
Rus	} finita. ut	{ Amaturus } { Amandus }	} Illud actiue { hoc passiue
Dus			

Præsentis temporis participia à præterito uerbi formantur, mutando bam uel bar in ns. ut Amabam amans. Sequebar sequens.

Formations participiorum. Præteriti temporis participia formantur à supino posteriore addito s. ut Doctus, Visus, pexus. Futuri temporis participia in rus fiunt item ab ultimo supino addito rus. ut Amaturus. In dus uero à genitiuo participij præsentis. ut Lea.

gentis legendus, mutato tis in dur.

De præpositione.

Præpositio pars est orationis, quæ alijs partibus in oratio.

tionem præponitur, ut Ad patrem.

Triginta autem gaudent accusatiuo.

Ad felicem inflectere parietem.

Apud me non eram.

Non ante calendas Græcas aut neomenias latinas.

Aduersum Geldrios. Ne Hercules quidē contra duos.

Cis Alpes. Cis Rhenum.

Citra saturitatem edendum præcipit Seneca.

Circa templum ibitur.

Circa domum nostram, item et uiginti annos.

Erga bonos optimus pater est.

Extra telorum iactum.

Intra sesquihoram. Intra muros.

Inter saxum et sacrum.

Infra omnes infimos te habeo. Iuxta sedem.

Fæda mors ob oculos errat.

Pone tribunal.

Per mare pauperiem fugiunt per saxa per ignes.

Castra propius hostem mouit.

Aliquid mali propter uianum malum.

Secundū deos hoies hoibus maxime utiles esse possunt.

Post bellam machinas adferre.

Cœlum non animum mutant qui trans mare currunt.

Vltra pensum uiuere. Ultra Sauromatas fugere.

Ira fugas ne præter casam.

Præpositio

Actum
regentes.

Que supra nos nihil ad nos.
Cirāter meridiem. Cirāter octauam,
Vsq; rauædinem, uel usq; ad rauædinem.
Secus aduerbiam potius q̄ præpositio est.
Non secus iussus fādo. Secus uia dānant eruditiores.
Me penes est solum uasti custodia mundi.

Ablatiuū
regentes

Ad hæc quindecim sunt, quæ
volunt ablatiuos.

A filijs tuis expecta, parentibus quod feceris.
Ab equis ad asinos transcendere.
Abs quolibet acāpis, sed das nemini, idq;
absq; uerecundia.
Cum uulpibus uulpinaris.
Coram regibus cum steteris,
Non me clam est.
Alter rixatur de lana sepe caprina.
E cælo descendit. Nosæ tripsum.
Ex umbra in solem educare.
Pro beneficio mala redijt gratia.
Præ oculis uidemus. Præ frigore manus obriguerunt.
Palam omnibus, frequenter sine casu.
Nulla dies sine linea.
Capulo tenuis. Crurum tenuis palearia pendens.

Virumq;
casum ad
mittētes

Virumq; casum admittentes.

In Abi in malam rem, cum tuo ioco.

Neminem in domo uideo.

Sub Sub oculos tuos non audet prodire.

Atq; ad cō ne sub dio quidem.

Super. Frōde sup uiridi, rogitās sup Hectore multa
Super tua tempora lauri.

Subter Densa subter testudine. Subter terram.

Hæc sine casu posita aduerbia sunt omnia.

INSEPARABILES.

Di, Dis, Re, Se, an, Co, Con.

Et hæc de præpositione.

Insepara
biles præ
positiões

De aduerbio, Coniunctione, & Interiectione uide Do
natum. Et hanc nostram opellam, qualis qualis est bo
ni consule. Certè me doctore uobis hinc loauptissimā
messam non dubitem polliceri, tametsi seges non ita ma
gna est. Tantum perlegite.

COLLOQVIVM

ἄσ τραγαλῶν τωρ.

COLLOCVTORES.

Aelurius, Raptores, Coruerius, & Gallus.

N adsunt raptores, à quibus nisi aueris
mus, quicquid hic periclitatur astragalo
rum, nobis præripietur. Proinde suam
in tempore quisq; tollat partem. RAPT.

Ludite, à nobis nihil est periculi. CORVERI. Satis
uos nouimus. ἄλλ' οὐκ σὺμφέρα. RAPT. Ludite in

quam securi : nam nemo uobis uel pilum præripict.

GAL. Datis fidem? RAPTO. Certissimam, atq; adeo
præstabimus, siquidem sacrosancti nobis futuri estis.

GAL. Mitte Aeluri, & tu Corueri adhuc binos ap
pone. AELV. Ego equitem strauī. RAPT. Quod est

uero illi nomen? COR. Itane conuenerat? Hæcâne est
fides illa ærnisima? RAPT. Nihil aliud quàm iocaba-
mur. Animi tantum causa id rogabamus. COR. Pula-
chre, sed interim pars mea interadit. GALL. Dispe-
ream si præter illos tres ullum habeo alium. COR. Tu
reliquos oēs Aeluri? AEL. Nescio, tantum sex numero
GAL. Antiquum obtines. Si dixeris mendacium, tuo mo-
re feceris. AELV. Non creditis iniurato? Si quid fallo,
faxint sulphureis, dij male mergar aquis. GAL. In sty-
gias latebras nõ rediturus eas. COR. Bona uerba cre-
dimus tibi Aeluri: nam tu dudum equitem de iacibus,
qui prius & scopum attingisti. Sed quando hic nihil est
tutum, abeamus in neorion ad naupegos, ibi sobrius
meo est schœnoploceum, ubi ludemus commodius &
dulcius. Imo xilopolium auuncali: nam illic quid dice-
rent funari? GAL. An non habemus hos iampridem
no stri amantiſſimos? Quin & selectos aliquot astris-
galos eos habere uix dubitem, quos ipsi nobis collega-
rint. AELVR. Vnum aut alterum, aliquid est. GAL.
Imo cum minimum uiginti. AELV. Deum immorta-
lem quid uideo? Ex duæntis, uix decem saluos? Res
mibi plane (ut aiunt) ad triarios redijt, qui si uobis
congregiar, me tuo ne ad funem. Verum si placet etiam
his me exonerare, hoc loco. Nullus ubiq; potest fœliã
ludere dextera. CORVER. Hominem superstitiosum
Sed quod lusus genus placet? AELVE. Certemus spio-
thama, uel si mauis decæpeda. CORVERIVS. Et scis
quid interminatus sit præceptor decæpedatoribus?

AELVRIVS. Inde si metuis, hexapeda ætemus,
tum decapedatores non sumus. Agedum illuc meum
iaco. CORVERIVS. Hic meus iacet: sed tuus
ut ui teo, emissarius ille plumbedulus est, quem si meus
uicerit, non patiar commutari. AELVRIVS.
Esto. CORVERIVS. Meus est iactus: nam
meus terram mordet. Tuus nunc plethrum hinc auo-
labit. Quid rides? AELVRIVS. Quod nihil
egeris: non uola plumbum bone uir. CORVE-
RIVS. Sed hoc malum resarāam, si uel semel adhuc
contingat iacere. Male sit illi astragalo. Nunc cœlum
spectat, comminuc illi si queas caput, ne quando no-
bis ex astris mali quippiam diuinet. GALLVS.
Pede metiris Corueri? Quin plethrum adfers? COR-
VERIVS. Noui nasum tuum: sunt tamen duo
pedes. AELVRIVS. Meus est. Viden' profi-
cientem? Cornuta est mea hæc bestia. CORVE-
RIVS. Imo plumbata & egregie stupida. Nunc
ad Spithamam, & Gallus hic esto tertius. GAL-
LVS. Agite: omne trinum perfectum, numero
deus impare gaudet. AELVRIVS. Habeo pri-
mas: hic meus est. Erit & ille. Eia sum ditior Cræso.
CORVERIVS. Noueratur mihi nunc fortu-
na. GALLVS. Nihil est. Cito sors omnia uersat.
Nec seruare potest muneribus fidem. Nec quos dese-
ruit, perpetuo premit. Rursam cie ctis astragalus contē-
damus. Auspicabimur ludum, ut minimo quaternis. Vi-
detis scopum? Ego secundas teneo, ac proxime primas.

CORVE. Tu ultimas Acluri. Osculanam pugnant
mibi nunc animus praesagit, & Irus erit subito, qui mo
do Cræsus erat. AELV. Bona uerba, Vos mittite
qui terram mordent mei sunt. CORVE. Ignauum
hoc est, ærtemus de extremo cornu sternendo. AELV.
Pulchre, quid relinqueretur mihi medio? Hic consisti
te, & quod quis iecerit, id tollito. Praetercurritis lineam
GAL. Quatuor iacent, fors mihi salua est. CORVE.
Mibi supra sortem unus est. AELV. Ut gaudent lu
cro. Extremum agamus fabulae actum, ærtemus de pro
ximo. Qui hunc equitem strauerit, nihil egerit, sed pro
xime accedenti debetur. CORVE. Meus est. AELV.
Per Dij, nisi res secus nunc succedat, Irus effidar. Quis
uult hanc uesticam tribus astragalus? CORVE. Dabo
talos tres. AELV. Plumbedulos? CORVE. Minime
bone uir, talos dico, non tales. Agite rursus ludamus,
sed ea nunc lege, ut uacuis iactus appposito arti
culo sartiatur. AELV. Per fortunam, ma
le mihi cadunt omnia. Nunc sum
Irus. CORVE. Eundem
tibi est igitur.

FINIS

PLVTAR

CHI CHERONEI LIBELLVS
DE LIBERIS EDVCAN

dis planè aureus.

GVARINO Veroneñ. interprete.

PRAEFATIO GVARI

ni Veronensis in Plutarchum de

liberorum educatione.

Maiores nostros Angele me
suauiissime non admirari,
& maximis prosequi laue
dibus non possum, cum tan
tam in eis animi magnitudi
nem, atq; constantiã fuisse
intuear, ut literarum ac do
ctrinae studia, simul & re
rum tum publicarum, tum familiarium negotia capesse
rent: itaq; complecterentur, ut eos neq; subtilitas, neq;
discrimen, neq; occupatio deterreret. Quin adeo sedulo,
adeo prudenter, adeo provide suam impertire diligen
tiam, ut qua in re maxime excelluerint, non facile digno
scas. Tanto quippe cum ordine, & ut ita dicam, parsimo
nia suum distribuisse tempus uidentur, ut ex odo nego
cium, & ex negotio ocium nullum amitterent. Horum
uestigia cum uirili pro parte, & quantum hac aetate fieri
potest, te longe imitantem aspicio. Tibi pro nostra mu

tua beneuolentiā, & charitate congratulor. Nā eo p̄a
cto magistratus, & publica exerces munera, ut & li
beros non omittas, & domesticæ rei curā suscipias. Ma
iorem autem in modū me tua quædā sedulitas, & acua
ratio prop̄sa delectat, quam in educādis præcipue fia
liolis tuis, recte q̄; pro etate morandis adhibes. Id sapi
enter equidē, & summa cū ratione puidisti, ut uirtutē
& honestos mores à teneris imbiberent annis. Certum
mediusfidius, ac stabile legatū. Nā cum reliqua momen
tanea, & fugaciā bona, & quædam ludibria fortune
sint: Virtus profecto constans, æterna & nostra est
possessio. Sed quid opus est meis hęc efferre sententijs?
Adest eruditissimus & clarissimus autor Plutarchus,
qui omnē rem de hac ipsa de qua loquor institutione, à
uerticæ, ut aiunt, ad calcē nō minus acute, q̄ sapienter ex
plicabit. Eum nuper ex Græco Latinū sc̄a, tuoq̄ nomi
ni dicāui. Suscipies aut̄ opusculū, cuius & si p̄ interpre
tis uicū minus luculenta fortasse sit dictio, sententiā
men elegantia & præceptis, diuino quodā modo exco
gitatis, abunde lætabere. Habebis enim unde & ani
mū demulceas legendo, & tuos educando instruas.
Qua in re abs te peto, & magis atq̄; magis oro, ut illis
strissimo in primis Manucli Chrysoloræ gratias ha
beas, suūq̄; tollas ad sydera nomen. Quoniam eius uiri
opera, simul & humanitate factum est, ut Græcarum
sp̄ledor literariū ad nostros redierit homines, quos ob
earum ignorantem nō parua dudū inuoluerāt tene
bræ: sed de his alias. Plutarchum ipsum audiamus.

PLVTAR

CHVS CHAERONEVS.

De liberis educandis, Guarino Veroneſi interprete.

Vidnam eſt, quod de ingenuorū educatione liberorū dicere quiſpiam poſſit, quarum uererum uſu ij ad morum probitatem euasuri ſunt, ea conſidere mus. Ante omnia de ipſorum procreatione fortaſſis primapium ſe aſſe præſtabit. Si quis igitur illuſtrium eſſe natorum pater optat, id ei proponendum arbitror, ut ne uilibus aut abiectis ſeſe deuindat mulieribus, quales meretrices ſunt, aut pellicis. Quibus enim ulla, ex patre uel matre, innata eſt macula, eos quod uita ſuperſit, indelēda quedam ignobilitatis conuicta comitantur, quæ increpare, carpereq; uolentibus, in promptu magnopere ſunt. Sapiens nimirum is extitit poeta, quiſquis infelices ſit eſſe prognatos, cum nequaquam recte fundamenta ſui generis iacantur. Pulchre igitur libertatis ac licentiae theſaurus eſt bonis procreatum eſſe parentibus. Quæ res, his plurimū fieri debet, qui legitimam exoptat ſobolem. At qui ſimulati & minorum inſtar ficti generis arrogantia falli, deprimiq; natura ſolet. Quod auctoꝝ rectiſſime canit poeta, qui hunc in modū inquit: Sacleris parētū mens uſquam ſibi cōſcia, fortiſimū quoq; captiuū traha

bit uirum, quemadmodum iactantia simul & fastu reser-
 ferti sunt, quibus claris nasâ parentibus obtigit. Eam
 ob causam filium Themistoclis Cleophantû persepe in
 multitudine dixisse ferunt: Quicquid is expecteret ab
 Atheniensiu populo, mox approbatû iri. Nâ quæ ille
 uellet & mater, & quæ mater, & Themistocles. Quæ
 uero Themistocles, eadē & uniuersus Atheniensis po-
 pulus. Dignissimum est eam animi magnitudinē Lae-
 demoniorû collaudare, qui eorû icarco regem Archi-
 damû pecunijs multauere, quoniâ pusilli corporis mu-
 lierem matrimonio capere passus erat, subinde dicen-
 tes, q, ille nō reges, sed regiam eius stirpem edere cogi-
 tasset. Post hæc deinæps dicitur, quod maiores nostri
 haud neglexisse uidentur. Quidnâ illud est? ut quise
 mulieribus generandæ gratias obolis admouent, hi oī
 no sobrij, aut uino saltē modestissime delibato, congres-
 sum faciunt. Quibus enim ex initio, ut à genitoribus p-
 ebrietatē seminarentur, ac cedit, ij uini auidi, ac temulen-
 ti nimirum esse solent. Ea propter cū Diogenes quena-
 dam ex temulentia alienatæ mentis adolescentulū desis-
 pere cerneret: Adolescentule, inquit, ebrius te seminā-
 uit pater. Et de genitura quidē hæctenus. At uero de
 ipsa iam degenda uita uidetur explicandum.

GENERALITÆR equidē, qd̄ de aribus ac scætijs dicitur
 re cōsueuimus, idem etiam de uirtute dicendum.
 Tria esse quæ ad operis perfectionem rite obeū-
 dam concurrere oportet, naturam, rationem, & cons-

LIBERIS EDVCANDIS.

fuctu linem. Rationem disāplīnam uoco: consuetudinē uero exerātationem. Inītiū à disāplīna. Vfus ab exerātio ac meditatione fiet. Ex omnibus autē abso- lūtio comparabitur. Sin istorum pars ulla defecerit, ne esse erit hanc claudam esse uirtutē. Cæca enim res est sine disāplīna natura, & absq; natura disāplīna manā res existit. Imperfectū autē quiddam existit, si ambobus his careat exerātatio. Nam sicut in agrorum cultura bonam in primis esse tellurem oportet, tum se- rendi peritū agricolam, dehinc optima semina, eodē modo telluri naturam, agricolæ præptorem, se- minibus studiorum institutiones, ac præpta conferes. Quæ omnia in eorum animos conuenisse ac spirasse contenderim, quos uniuersi decantant: Pythagoram dico Socratem, Platonem, & quisquis sempiternam consecutus est gloriā. Ingentis ætate felicitatis & diuini fauoris est, si qui singula hæc dii cōtulerint. Quod si quis haud idoneum existimat, postea q̄ doctrinam, & rectam ad uirtutē nactus est exerātationē, ingentes nature defe- ctus, ut fieri potest, nō remittere magnū in modū, imō uero prorsus errare se sāt. Socordia enim nature uires perimit, doctrina tollit ignauiam. Facilia quæ que ipsos fugiunt negligentes. Difficilia uero, cura & diligentia capessuntur. Quā expeditissima, quamq; effiçax sedulitas pariter ac labor existat, compluribus in rebus facile, si conspexeris discas. Aquarū enim gut- tæ lapides cauunt. Ferrū & æs manuum tactibus ob-

PLVTARCHVS DE

teruntur. Carpentorum rotæ summis inflexi uiribus,
 haud ullo pacto pristinâ reparari rectitudinē possunt.
 Curuatas histrionum uirgas nullo dirigere modo licet,
 quin factus præter naturâ labor naturæ uî superauit.
 Ad hæc duntaxat diligentia potestatem indiani? Mi
 nime, imò uero & infinita cætera. Si quod fertile na
 turæ solum incuriæ deditur, squalet incultum, quoq; na
 turæ præstantius est, eo magis si per oâium ac negligenti
 tiam omissum erit, perditur. Est ne quispiam in fœcibus
 dus, & supra modum asperior ager? At calculus genero
 sos edit fructus. Quænam arbores sunt, quæ datæ ne
 glectui, non simul & toræ pullulent, & steriles perscēt?
 cum eadem rectum assecutæ patroaniū fructuose sint,
 & magnopere fertiles. Quæ corporis fortitudo nõ ob
 tunditur? & propter incuriam, molliam, ac malam habi
 tudinem non perit? Quæ autem imbecilla adeò natura,
 quæ per exeritationes atq; certamina, ad maximas
 non augetur uires? Qui uero equi à primis bene do
 miti annis, suis nõ obsequuntur sessoribus? Qui autem
 indomiti perstant, nonne ceruicæ durissimi, & animis
 feroces euaserunt? Et quid admirari cætera opus est,
 cum truculentissimas feras laboribus nutigari, mansue
 fieriq; plerunq; cernamus? Bene Thebæsalus ille, qui cū
 interrogaretur, quinam abiectissimi Thebæsalorum es
 sent, qui belliarum quietem rerum agunt inquit. Et
 quid multis opus est uerbis? Consuetudo est quæ lon
 ge uia permaneat. Si quis proprias, familiaresq; ex cõ

EDUCANDIS LIBERIS.

suetudine uirtutes agat, is nullo aberrare posse modo
 uidetur. Quae in re unico usus exemplo, amplius de
 hisce rebus prolixiora enarrare desinam. Lycurgus ille
 Spartanorum legislator, geminos iisdem parentibus
 catulos suscipiens, haud similibus educauit moribus. Al-
 terum enim heluonem, luxuriaque solutum, alterum in-
 dagine sagacem, et uenationibus idoneum reddidit. Po-
 stea cum aliquando Laedemonij unum in locum con-
 uenissent: Ad parandam (inquit) uirtutem uiri Laedae-
 monij ingens est momentum consuetudo, disciplina, do-
 ctrina, et uitae institutio, quae uobis ilico manifesta ue-
 hementer esse faciam: duos subinde catulos adducens,
 cum ollam in medio, leporemque coram eis posuisset: al-
 ter quidem in leporem, alter in ollam magno erupit im-
 petu. Cum autem Laedemonij nondum quidnam id
 sibi uellet, coniectarent, aut quam ob rem catu-
 los ostentasset: Hi ambo, dixit, iisdem orti
 parentibus, caeterum diuersam ui-
 tae consuetudinem assecuti, al-
 ter gulosus, alter uena-
 tor euasere.

• TIM

PVS •